

Коммунальное хозяйство городов

УДК 69.003

Л.С.МАРТЮШЕВА, канд. екон. наук, Т.Е.ПЕТРОВСЬКА, Н.І.ТРИХЛІБ
Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК САМОСТІЙНИЙ ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ

Аналізується проблема визначення поняття «фінансова безпека» як самостійного об'єкту управління.

В умовах економіки перехідного періоду, що характеризується великим коливанням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища функціонування підприємства, загрозами їх фінансовим інтересам з боку окремих суб'єктів господарювання, високим рівнем фінансових ризиків, одним з актуальних напрямків фінансового менеджменту є здійснення фінансової безпеки підприємства.

Поняття «фінансова безпека» як самостійний об'єкт управління відносно нове, введене у науковий обіг тільки в останньому десятиріччі. Воно комплексно і достатньо детально розглядається сучасними дослідниками на макрорівні в системі більш загальних категорій – «національній безпеці» або «економічній безпеці країни». На рівні господарчих суб'єктів комплексне дослідження суті поняття «фінансова безпека» як самостійного об'єкту управління в сучасній літературі відображення ще не отримало та ідентифікується звичайно лише як один з елементів економічної безпеки.

Так, С.Ф.Покропивний [1] вважає, що серед функціональних складових (фінансова, інтелектуальна й кадрова, техніко–технологічна, політико–правова, інформаційна, екологічна, силова) економічної безпеки саме фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є «двигуном» будь-якої економічної системи.

Л.Г.Мельник [2] визначає фінансову безпеку як внутрішньовиробничу складову економічної безпеки.

У фінансовому менеджменті при достатньо глибоких дослідженнях окремих елементів економічної безпеки фінансова безпека підприємства, що пов'язана із забезпеченням його фінансової стійкості, нейтралізацією фінансових ризиків, в самостійний об'єкт управління також не виділена.

Необхідність комплексного підходу до формування фінансової безпеки підприємства, що забезпечує захист його фінансових інтересів в процесі розвитку, обумовлюють її виділення в загальній системі фінансового менеджменту. Отже, спробуємо розглянути поняття «фінансова безпека підприємства» як самостійний об'єкт управління. У

зв'язку з цим виникає необхідність детального розгляду змісту поняття «фінансова безпека підприємства», виявлення найбільш характерних його особливостей як об'єкту управління.

Поняття «фінансова безпека підприємства» є синтезованим, інтегруючим у собі важливі характеристики категорій «економічна безпека підприємства» та «фінанси підприємства». Ці категорії досить глибоко розглядаються в сучасній літературі, що дозволяє використовувати їх теоретичну основу і методологічний апарат при дослідженні важливих змістовних характеристик поняття «фінансова безпека підприємства» як об'єкта управління.

І.А.Бланк [3] пропонує наступні сформовані істотні характеристики поняття «фінансова безпека підприємства»:

1. Фінансова безпека підприємства є основним елементом системи його економічної безпеки. В загальному складі елементів економічної безпеки фінансова компонента виступає в ролі базового значення рівня і структури фінансового потенціалу підприємства в забезпеченні цілей його економічного розвитку. Дана роль фінансової компоненти визначається наступними основними положеннями:

- фінансова діяльність здійснює основну форму ресурсного забезпечення реалізації економічної стратегії підприємства;
- операції, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства, носять стабільний характер, тобто здійснюються постійно;
- фінансова діяльність грає велику роль в забезпеченні стабілізації економічного розвитку підприємства в цілому;
- ризики, які пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства (фінансові ризики) за своїми негативними наслідками відносяться до категорії найбільш небезпечних.

2. Фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображає рівень його фінансової захищеності. В даній характеристиці поняття фінансової безпеки підприємства можна виділити такі складові:

- фінансова безпека підприємства виражає визначений аспект його фінансового стану, що відображає той чи інший рівень його фінансової захищеності;

- фінансовий стан підприємства, що характеризує його фінансову безпеку, відображається визначеною сукупністю параметрів;

- параметри системи фінансової безпеки підприємства потребують чіткої якісної і кількісної детермінації.

3. Об'єктом забезпечення фінансової безпеки є сформована система пріоритетних збалансованих фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі його фінансової діяльності.

В процесі розгляду цієї характеристики поняття фінансової безпеки підприємства слід приділити особливу увагу на такі основні моменти:

- в системі фінансової безпеки підприємства розглядаються тільки пріоритетні фінансові інтереси, що грають найважливішу роль в забезпеченні його розвитку;

- система пріоритетних фінансових інтересів повинна охоплювати не тільки поточні, але й довгострокові їх види;

- пріоритетні фінансові інтереси підприємства в системі його фінансової безпеки повинні бути збалансовані з інтересами інших суб'єктів його фінансових відносин.

4. Основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру його фінансовим інтересам.

При розгляді цієї характеристики слід акцентувати увагу на наступних основних положеннях:

- в системі фінансової безпеки підприємства ідентифікуються не тільки реальні, а й потенційні загрози;

- поняття фінансової безпеки включає захист його пріоритетних інтересів від загроз не тільки зовнішнього, а й внутрішнього характеру;

- загрози фінансовим інтересам підприємства генеруються дією не всієї сукупності факторів, що впливають на здійснення його фінансової діяльності, а лише окремих факторів, які деструктивно впливають і потребують ідентифікації;

- серед усіх ідентифікованих загроз особливу увагу в системі забезпечення фінансової безпеки підприємства акцентує на найбільш небезпечних випадках.

5. Система фінансової безпеки конкретного підприємства припускає диференційований рівень кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів, адекватний його фінансовій філософії.

6. Фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів.

Розглядаючи фінансову безпеку підприємства як стабільну систему, слід приділити увагу на такі основні моменти:

- стабільність системи фінансової безпеки підприємства розглядається як її динамічна характеристика;

- стабільність системи фінансової безпеки підприємства не носить абсолютний характер;

- на окремих етапах свого розвитку система фінансової безпеки

підприємства може змінюватися, виходячи на новий рівень параметрів своєї стабільності.

7. Важливою цільовою направленістю системи фінансової безпеки підприємства є створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах.

Отже, детально розглянувши зміст поняття «фінансова безпека підприємства», виявивши найбільш характерні його особливості як об'єкту, можна з упевненістю сказати, що фінансова безпека є самостійним об'єктом управління і в загальному вигляді її поняття можна сформулювати наступним чином [4].

Фінансова безпека підприємства – це кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки його стійкого зростання в поточному і перспективному періодах.

1. Економіка підприємства / За ред. С.Ф.Покропивного. – 2-е вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.

2. Економіка підприємства / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.Г.Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 648 с.

3. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784с.

4. Лысенко Ю.Г., Андриенко В.Н., Беликова Т.Ю. и др. Корпоративное управление крупным промышленным комплексом / Под общ. ред. Ю.Г.Лысенко и В.Н.Андриенко. – Донецк ООО: «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 327 с.

Отримано 24.04.2006

УДК 336.71

Н.П.ПОГОРЕЛЕНКО, канд. екон. наук, О.І.БАГЛАЙ

*Харківський банківський інститут Української академії банківської справи
Національного банку України*

КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Розглядається сучасний стан та вплив банківського інвестиційного кредитування на економіку України. Досліджуються регіональні аспекти кредитно-інвестиційної діяльності банків Харківського регіону. Визначаються проблеми, які перешкоджають забезпеченню реального економічного зростання за рахунок активізації інвестиційної діяльності банків України. Пропонується використання економіко-обчислювальних моделей для визначення кредитно-інвестиційного потенціалу Харківського регіону.

Необхідність забезпечення економічного зростання в сучасних